

DE SADE MÁRKI: SZAKÁCSI SÁNDOR

*"Mit akarsz még e forradalommal
hová vezessen
nézd e veszendő lázadókat"*

Szakácsi Sándor a **Pinceszínházban** került a színházművészet vonzásába. A Főiskolán 1974-ben végzett. Első szerződése a **Szolnoki Szigligeti Színházba** szólította. 1975-től a **Vígszínház** tagja volt, majd 1987-től a **József Attila Színház** társulatában játszott. 1989-től több éven át szabadfoglalkozású színész volt. A **Jászai Mari-díjas** színművész 1992-től a **Nemzeti Színház** tagja.

- Fantasztikus szerepekben bővelkedő pályafutása a Liliomfival kezdődik, s meglehetősen hosszú, küzdelmes út vezethetett de Sade márki szerepéig. Mi az, amire legszívesebben emlékszik?

- Nagyon boldogan gondolok egész **pinceszínházi amatőr korszakomra, s a Főiskolára is**. Nagy sikereim voltak, s egy gyönyörű évet töltöttem **Szolnokon** is, ahol öt különböző nagy szerepet játszottam **Székely Gábor** színházában. **Ott aztán folyamatosan a színház lázában égtünk, az** énekes zenéstől kemény drámáig mindent csináltam. **Ennél ideálisabb pályakezdés egy színésznek nem kell**, s csak azért mentem el, mert előszerződés szólított **Várkonyi Zoltán** Vígszínházába. A **Liliomfi** után a **Kutya testamentuma** következett, aztán az Ózban a **Totó kutya** - irtózatosan hálás szerep volt -, majd **Gobbola** az **Állítsátok meg Arturo Uit** című darabban, végül a **Képzelt riport Józsefe**, s mellettem Eszter **Csomós Mari** volt!

Később a **Vígszínházban** is eljátszottam ezt a szerepet **Almási Éva, Bánsági Ildikó**, majd **Kovács Nóra** voltak a partnereim. Ott ez volt az egyik nagy boldogságom. **Amíg Várkonyi Zoltán élt, a Vígszínházban is nagyon jókat játszottam, de azután nekem ott állandóan**

harcolni kellett. Egyszerűen sorban állás volt. Az, hogy én **jó beugró voltam**, engem időnként a sor elejére tett, de nem éreztem a tökéletes bizalmat, s ezt aztán nem sokáig bírtam. A beugrások végül is mindig nagy örömek voltak, mert ezekben én éreztem a kihívást és mindig hangzatos sikerrel teljesítettem. Mégis **egész ottlétemre jellemző volt a harc a színházzal és önmagammal.** A **Csontváry** például kifejezetten azért került be a műsorba, mert kerestem valamit, amivel bizonyíthatok. Fél évig dolgoztunk együtt **Kis Irénnel** az íróval és **Valló Péterrel.** A stúdióban mutattuk be, végül nagy sikere lett, TV változat is készült belőle, amelynek az volt a különlegessége, hogy egy nekifutásra vettük fel. Nagy boldogságom volt még a **Fej vagy írás Darvas Ivánnal**, aztán a Bulgakov darab, az **Ófelsége komédiása**, amiben a hősszerelmezt játszottam, aztán a **Kőműves Kelemenben Boldizsár, Lysander a Szentivánéjiben, Szakhmáry Zoltán az Úri muriban**, s emlékezetes volt a beugrásom a **Harminc éves vagyok** című musicalbe, ahol újra kellett énekelnem a legnehezebb számot, akkora sikerem volt, s ez egyáltalán nem volt szokás az ilyen daraboknál.

Sarkadi-Ivánka-Szörényi-Bródy:
Kőműves Kelemen

Sarkadi-Ivánka-Szörényi-Bródy: Kőműves Kelemen

Aztán jött a **József Attila Színház**, ahol először fogadott tapsal színpadra lépésemkor a közönség, a **Me and my girl** című musicalben. Ott nagyon szerettem még **Gáspár Margit** a Császár messze van című darabjában **Figurás** szerepét. Nagy öröm számomra az is, hogy a **Rock Színház** születésénél ott lehettem. Első produkciójukban, a margitszigeti Evitában **Che Gevarrát** játszottam, s később is számtalan nagy szereppel örvendeztettek meg. A szabadúszó korszakomat egyébként nagyon élveztem és számomra teljesen **váratlanul jött Sík Ferenc** megtisztelő ajánlata, hívása a **Nemzeti Színházhoz**.

Itt aztán bizalomban nem volt hiány Hatalmas és gyönyörű szerepeket játszottam, s játszhatok... Páskándi darabjában kezdtem a Tornyot választok **Apáczaijával**, aztán jött **Biberach** a Bánk bán-ban, majd a szerepek szerepe: **Hamlet**, s folytathatnám a sort... Mégsem mondom, hogy nem jutott eszembe ez alatt az öt év alatt, amióta itt vagyok, hogy el kéne menni, de ez nem a szerepek, hanem a körülmények miatt volt. Amikor a L'art pour l'art dolgok, a fölösleges álmunkák, az álfeszültségek, a pozícióharcok, vagy nem is tudom hogyan nevezzem - tudja azt mindenki, hogy miről beszélek - úgy marnak bele az emberbe és úgy veszik el az energiáját, a hitét, a kedvét az egésztől amit csinál, amit egy ponton túl nem szabad elveszíteni, mert fásultan, szomorúan nem szabad színházat csinálni.

Szakácsi Sándor HAMLET szerepében
Getrudis: Drahotá Andrea

- Szavai sejtetik, hogy néha nagyon nehéz lehetett. Például a Hamlet premierjén. Igaz, hogy bombariadó volt? Hogy lehet egy ilyen helyzetet túlélni?

- Hát úgy, hogy sírógörcsöt kaptam. Olyan rohamot, hogy már rég átöltöztem és még mindig tartott. Szerencsére voltak itt vendégeim, akik eltakartak, mert hát a közönség között kellett kijönni. Nagyon hosszan tartott, legalább félórán át egy olyan idegrángásos sírás. **Ez az egész rémtörténet azonban már összefügg a Nemzeti Színház körül folyó csatározásokkal.** Meg kell mondanom, hogy mikor idejöttem nem számítottam arra, hogy ez lesz. Nem is értettem, amikor mondták: *"Na, Te se tudod mibe jöttél!"* - Én meg mondtam, hogy *"Színház ez itt, nem? Szeretek játszani, jó szerepeket kapok."* S hihetetlenül pofára ejtő dolog volt, amikor szép lassan kezdtem észrevenni, hogy sokszor csak önmagunkban dolgoztunk, hogy nem figyeltek oda, hogy nem az igazságot írják, hogy oda-vissza fölösleges viták, mondvacsinált ellentétek dúlnak, s ahelyett, hogy a színház működné, csinálná a dolgát, ahelyett vitatkozik. Ugyanakkor a sajtó, a kritika vagy figyelmen kívül hagyja az itt született előadásokat, vagy alapvetően bármilyen a produkció, rosszat ír, vagy ha jó, akkor inkább nem ír, személyeskedik, megengedhetetlen hangon gúnyolódik. Olyan differenciákat tesz az itt dolgozó színészek és a bárhol máshol dolgozók között, ami hányingert keltő. Tehát eleve attól, hogy valaki itt van, nem ütheti meg igazán a mércét, mert itt "csak" színészek vannak, míg máshol művészek. - Biztos vagyok benne, hogy ez mindenkinek fáj, aki végigcsinálta ezeket az éveket, mégis vállalta valamiért. Hiszen én is itt vagyok, mert az ember folyamatosan reménykedik, s mintha az utóbbi időben lenne valami változás...

- Talán megenged egy személyes kérdést is. Miközben ezeket a csodálatos dolgokat játszotta, s elszenvedte ami kiszabott, a saját életét meg tudta szervezni? Van családja, gyermekei?

- Nincs. Gyerekem sajnos nincs, de van egy Kedvesem, akinek nagyon sokat

köszönhetek, mert Ő fogott vissza. Segítségével a saját egyéniségem keretei között váltam egy kicsit józanabbá. Nem vagyok annyira önpusztító, mint mondjuk tíz évvel ezelőtt. Tudok figyelni magamra, mert az embernek kondícióban kell lennie ahhoz, hogy ezeket a nagy szerepeket végig tudja csinálni. **S akkor a magánéletem olyan gondjairól már nem is beszélek, mint a szüleim elvesztése, az egyedüllét, a majdnem apátia, a szorongások, félelmek.** Ezekkel mind meg kell küzdeni, s igazán csak a szerepeim tudnak segíteni és ennek már nem is szabad megváltoznia, mert nem szeretnék nagyon más lenni, mint amilyen vagyok. **Tényleg a színház az életemben a legfontosabb, a szerepeim, azokat próbálom úgy élni, hogy a saját életem részévé váljanak** és semmilyen módon ne csak pénzkereseti forrássá, vagy munkává, és nagyon haragszom mindazokra, akik ettől elveszik az ember örömét, ambícióját, és a hitét.

- Nem tévedtem. Útja de Sade márki alakjáig valóban nehéz volt, még akkor is, ha a felületes szemlélő csak a szinte műfaji korlátok nélkül alkotó, nagy feladatokkal elhalmozott művészt látja. Mely szerepeit tekinti leginkább a márki elődeinek?

- Talán **Gobbola** volt az első ilyen szerepem, amit még Szolnokon játszottam, aztán a **Kőműves Kelemen Boldizsárja**. Nagyon jó az is, hogy előbb találkoztam a **Hamlettel**, mert bármilyen furcsa, ahhoz is kapcsolódik és szerintem **Don Quijote** és **Peer Gynt** is előzményének tekinthető. Ezek furcsa módon, mintha nem tartoznának de Sadhoz, de hát mindegyiket én játszottam, átszűrve magamon, s ez a dolog az emberben belülről összerakódik. Ha több ember játszotta volna ezeket a szerepeket, nem így gondolkodna a márkiról mint én, akinek alkalmam volt őket magamévá tenni, egészen az **Oszlopos Simeon Kiss Jánosáig, akinek talán a legtöbb köze van hozzá.**

Sarkadi Imre:Oszlopos Simeon
Szakácsi Sándor és Varga Mária

De rokona **Biberach** a Bánkból és **Tündöklő Jeromos** is, meg a kikiáltó Gáspár Margit darabjából, aki egy kicsit forradalmár is volt... - Tehát minden olyan szerephez köze van, amelyben az ember valamilyen módon ellenkezik valamivel, ami körülveszi. **A differencia talán csak az, hogy de Sade már mindennek a végén van, már végérvényesen belefáradt ebbe a dologba, már mindent kipróbált,** s most mégis, egy adott helyzetben, itt, az úgynevezett bolondokházán belül lehetősége van mintegy újra végigpergetni a forradalmat magának és a hatalom képviselőjének. **Tehát valamilyen módon mégiscsak ott van még**

szerintem a lázadás csírája benne, mert különben nem csinálná meg ezt az "előadást". A lényeg az, hogy provokálni akar valamilyen módon és **akkor a legboldogabb, amikor a bolondok** önmaguktól kezdenek el produkálni, tehát nem a de Sade által megírt szöveget mondják, hanem **kilépnek a szerepükből**, azaz valamilyen módon láznak a körülményeik ellen. S nem szabad azt sem elfelejteni, **hogy de Sade írta meg azt is, amit Marat szájába ad**, tehát valahol, valamelyik énje ő, **azaz önmagával való vitatkozás** tulajdonképpen a darab, amelynek egy pontján de Sade el is mondja **"Én nem tudom mi vagyok inkább, hóhér, vagy akit szétdarabolnak."**

Marat/Sade
Szakácsi Sándor és Varga Mária

- Nem érzi problémának, hogy de Sade márki életéről nagyon keveset tudnak az emberek? Mennyire nézett utána a valóságos, élő embernek?

- Nekem többfajta módszerem van, ha egy szereppel találkozom. Van amikor utána megyek, utána olvasok és van amikor direkt nem akarok tudni semmit, mert a darabot akarom életre kelteni. Talán említettem, hogy már találkoztam **Robespierre** szerepével is egy Tv játékban, tehát a Francia Forradalomról annyit tudok, amennyi ehhez kell. S azt is tudom, hogy **de Sade márki tulajdonképpen író volt**, az egzisztencialisták tekintették egyik első elődjüknek, **továbbá, hogy valamikor forradalmár volt**, hiszen ezt a darabban is elmondja: **"Mikor a**

Bastille fogja voltam már feljegyeztem téziseimet', s hogy ő valójában politikai fogoly volt az elmeegógyintézetben, ahol utoljára próbálkozik meg valamivel, - s most már a szerep lényegéről beszélek - hiszen ő írta ez egész darabot, amelyet előadnak a közönségnek és a hatalomnak. **Megkorbácsoltatásának szimbolikus jelentésén túl az a funkciója, hogy felidézze magában azt az állapotot, amiben ő ezt a forradalmat aktívan csinálta.** Az egész darab úgy van megírva, hogy provokálja a benne játszókat is, hogy már a szöveg korlátait se túrják el, s rá vannak kényszerítve anélkül, hogy erről ők tudnának, hogy a maguk módján csináljanak valamit.

Marat/Sade
Szakácsi Sándor és Varga Mária

Ez az egész, hogyha összeáll, nagy szembesítése lehet egy generációnak önmagával, meg a mai napokkal, ezzel a nagy bolondokházával, amiben élünk, s valami hihetetlen szánalmat és önfelismerést kéne keltenie azokban, akik nézik. Ez lenne szerintem a cél.

Bartos Zsóka

SZÍN-VILÁG

A Nemzeti Színház lapja - 1998. VII. évfolyam 2. szám

Fotók: Fábián József